

LUCAS, DE PATROON DER SCHILDERS,

□ □ □ DOOR P. L. BROEKSMIT □ □ □

DE Evangelist Lucas was vanouds de patroon der schilders en is dit alle eeuwen door gebleven. En nog in onze dagen zijn op tal van plaatsen hier te lande en daarbuiten de beeldende kunstenaars vereenigd in genootschappen onder Sint Lucas.

Welke aanleiding nu kan er geweest zijn, om den schrijver van het derde Evangelie als beschermer van schilders, beeldhouwers en van hen, die een kunstambacht uitoefenen, te doen optreden?

Dank zij de aanwijzingen van de Vaticaanse Bibliotheek en de gegevens, mij zoo welwillend verstrekt èn door de Universiteitsbibliotheken, van Leiden en in 't bijzonder van Utrecht, èn door den heer J. L. van Dalen, Archivaris van Dordrecht, heb ik mij met de beantwoording van deze vraag kunnen bezighouden. Een vraag, die eigenaardig genoeg, voorzoover mij bekend, door een Nederlandsche publicatie nimmer aan de orde werd gesteld.

Doch we willen een andere vraag daaraan laten voorafgaan en wel deze: wie was Lucas? Hierover staat ons meer dan een verhandeling ten dienste.

Voor ons doel is de volgende opvatting van belang.

Lucas, de Evangelist, wordt wel veréenzelvigd èn met Lucas, den medicijnmeester, den geliefde, zooals Paulus zijn reisgenoot noemt in den Brief aan de Colossenzen — IV : 14 — èn met den schrijver van de Handelingen der Apostelen. De reisgezel van den Heidenapostel zou een Christen van heidensche afkomst geweest zijn, wellicht geboortig uit Antiochië. Nu komen er verscheiden gedeelten in de Handelingen voor, die in de eersten persoon meervoud zijn geschreven, n.l. de hoofdstukken 16, 20, 21, 27 en 28. Het zijn de z.g. „wij-berichten”. Dit „wij” ziet op Paulus en op den schrijver-medereiziger. En omdat Paulus in zijn Brief aan de Colossenzen een medicijnmeester Lucas als zijn geliefde tochtgenoot noemt, ligt het voor de hand, om in dezen dokter Lucas en in den schrijver der Handelingen, althans in dien der „wij-berichten” één en dezelfde persoon te zien. Blijft nog vast te stellen de identiteit van den Evangelist Lucas.

Nu weten we, dat het Lucas-Evangelie en de Handelingen beiden zijn opgedragen aan Theophilus, een ons overigens onbekend gebleven persoon. Hieruit is de gevolgtrekking gemaakt, dat de Lucas van het derde Evangelie en de geneesheer Lucas, die de Handelingen geheel of ten deele heeft geschreven, eveneens één en dezelfde persoon zijn. Reeds de oudste Christelijke Kerk achtte, blijkens mededeeling van den Griekschen Kerkvader Irenaeus, 2de eeuw, het Lucas-Evangelie geschreven door den